

بیماریهای شتر مرغ

Ostrich Diseases

تألیف و ترجمه:

دکتر محسن شانقی

دکتر داود سرمدی

دکتر ناصر نیکنام

دکتر نسیم سعید حسینی

اداره کل دامپزشکی استان مرکزی

شناسنامه

عنوان و نام پدیدآور: بیماری‌های شتر مرغ=Ostrich Diseases/تالیف و ترجمه محسن شائفی ... [و دیگران]؛

[به سفارش] اداره کل دامپزشکی استان مرکزی.

مشخصات نشر: اراک: انتشارات شهر آرا، ۱۳۹۱. ۲-۲۲۱۶۱۹۱-۸۶۱.

مشخصات ظاهری: ۲۲۵ ص. : مصور (رنگی)، جدول، نمودار (رنگی).

شابک: 978-600-93321-0-6

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: تالیف و ترجمه محسن شائفی، ناصر نیکنام، داود سرمدی، سیدسعید حسینی.

یادداشت: واژه نامه.

موضوع: شتر مرغ‌ها -- بیماری‌ها

موضوع: شتر مرغ‌ها -- پرورش

شناسه افزوده: شائفی، محسن، ۱۳۵۲ -، مترجم، گردآورنده

شناسه افزوده: سازمان دامپزشکی کشور. اداره کل دامپزشکی استان مرکزی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۲۹ش/۵۱۱/۵ SF

رده بندی دیویی: ۶۳۶/۶۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۶۹۵۵۹

فهرست

پیشگفتار

بخش اول

۳	مقدمه
۴	جانورشناسی شتر مرغ
۷	مشخصات نژادهای گوناگون شتر مرغ
۱۱	مختصری از فوائد پرورش شتر مرغ
۱۳	گوشت شتر مرغ
۱۵	پر شتر مرغ
۱۷	چرم شتر مرغ
۱۹	روغن شتر مرغ
۲۰	تخم شتر مرغ
۲۲	مختصری از آناتومی شتر مرغ
۲۲	دستگاه اسکلتی
۲۲	دستگاه گوارش

بخش دوم

نکاتی پیرامون پرورش جوجه شترمرغ ۲۷

بیماریهای جوجه های جوان ۲۸

بیماریهای کیسه زرده ۲۹

پیشرفت های جنین در هج ۲۹

آلودگی درون پوسته ۳۰

آلودگیهای ناف در زمان هج ۳۰

عفونتهای داخلی (کیسه زرده) ۳۱

باقی ماندن کیسه زرده ۳۱

تشخیص سیمای عفونت کیسه زرده ۳۲

درمان عفونت و باقی ماندن کیسه زرده ۳۲

پیش گیری از عفونت کیسه زرده ۳۳

پیشش کیسه زرده ۳۳

اختلالات مغذه ای-روده ای در جوجه های جوان ۳۴

عفونت های روده ای باکتریهای گرم منفی ۳۴

گاستریت مگاباکتریایی ۳۶

۳۷	گاستریٲ فارچی
۳۷	انباشنگی
۳۹	انسداد معده
۴۰	پرولاپس کلوآک
۴۱	تو رفتگی روزه ها
۴۱	مشکلات یا در سوجه شتر مرغهای جوان
۴۱	پاهای باز
۴۲	پیچیدگی انگشتان
۴۳	چرخش تیبنو تار سال
۴۴	چرخش پا بشکل کمائی
۴۴	در رفتگی تاندون
۴۵	استئومالاسی
۴۵	ریکتز در اثر کمبود فسفات
۴۶	ریکتز
۴۶	ناهنجاریها و نقائص مادر زادی
۴۶	خمیدگی نوک
۴۷	پاهای خمیده
۴۷	کوتاه بودن نوک پائین

تورم وادم در جوجه ها ۴۷

آپلازی گوشه جانبی چشم ۴۷

پاهای کوتاه ۴۸

دو یا چند انگشتی ۴۸

بخش سوم

بیماریهای تغذیه ای

یبوست ۵۱

مدفوع خواری ۵۴

پرکنی ۵۴

کمبودهای تغذیه ای ۵۵

بخش چهارم

بیماریهای ویروسی

بیماری نیوکاسل و سایر پارامیکسوویروسها در شتر مرغ ۶۳

آنفلوآنزا ۷۰

آبله ۷۳

کرونا ویروس ۷۵

۷۶.....	رئو ویروس
۷۶.....	آدنو ویروس
۷۷.....	گامبورو
۷۸.....	آنسفالوپاتی شرقی و غربی تک سمی
۷۸.....	آنسفالوپاتی شرقی تک سمی
۷۹.....	آنسفالوپاتی غربی تک سمی
۸۰.....	بیماری برنا
۸۱.....	ویسلز بران ویروس
۸۱.....	تب خونریزی دهنده کریمه کنگو
۸۲.....	آنسفالوپاتی اسفنجی شکل
۸۳.....	سایر ویروسها
۸۳.....	آسترو-پیکورنا-دیمیینی-روتاویروس
۸۳.....	هرپس ویروس
۸۳.....	رترو ویروس
۸۴.....	کم خونی عفونی جوجه ها

بیماریهای باکتریایی

- ۸۷..... نقش استرس در ایجاد سپتی سمی
- ۸۷..... آنتریت کلستریديايي و آنروتوکسمی
- ۸۷..... کلستریدیوم پرفرانژنس
- ۹۰..... کلستریدیوم کولینوم
- ۹۰..... کلستریدیوم دیفکیل
- ۹۱..... کلستریدیوم سوردلی
- ۹۱..... کلستریدیوم سپتیکوم
- ۹۱..... کلستریدیوم شووای
- ۹۲..... آنتریت کلی باسیلی
- ۹۳..... مسمومیت خونی
- ۹۴..... سیاه زخم
- ۹۵..... تب شازینی
- ۹۶..... سل
- ۹۷..... عفونتهای دستگاه تنفس
- ۹۷..... عفونت دستگاه تنفس فوقانی
- ۹۸..... مایکوپلاسما

۹۹	پنومونی
۹۹	رینوتراکئیت
۱۰۰	التهاب حلق
۱۰۰	سالمونلوز
۱۰۶	عفونت کمپلر اکتریایی
۱۰۶	اریز بیلاسی
۱۰۹	اچیب تیانلوزیز
۱۱۱	پاستورلوز
۱۱۱	عفونت کیسه های هوایی
۱۱۲	آنتی بیوتیکها و طرز استفاده آنها در شتر مرغ

بخش ششم

کلامیدیاها

۱۱۵	کلامیدیا
۱۱۶	اورنیتوز

بخش هفتم

عفونت های چشمی

۱۲۱..... عفونت های چشمی

۱۲۱..... کنژکتیویت، رینیت و سینوزیت

بخش هشتم

بیماریهای قارچی

۱۲۵..... قارچها و مخمرها

۱۲۵..... مایکوزیس تنفسی

۱۲۵..... آسپرژیلوس

۱۲۹..... مخمرها

۱۲۹..... کاندیدایازیس

۱۳۰..... مایکوزیس دستگاه گوارش

۱۳۱..... مایکوزیس شکمی

۱۳۲..... قارچ در روده

۱۳۲..... درماتیت قارچی

۱۳۲..... آسپرژیلوس پوستی

۱۳۳..... تریکوپیتوزیس

۱۳۳..... کچلی

بخش نهم

بیماریهای انگلی

- انگل‌های تک یاخته ۱۳۷
- کوکسیدیوز ۱۳۷
- هیستومونیاژیس ۱۳۸
- تریکومونیاژیس ۱۴۰
- هگزامیتا ۱۴۱
- ژیاردیا ۱۴۲
- آمیب ۱۴۲
- بلاستوکستیس ۱۴۲
- بالانتیدیاژیس ۱۴۳
- کریپتوسپوریدیوزیز ۱۴۴
- مالاریا ۱۴۵
- عفونت لوکوسیتوزون ۱۴۷
- توکسوپلاسموز ۱۴۹
- کرم های انگلی ۱۵۰
- لیبواسترونجیلوس کرم گردشتر مرغ ۱۵۰
- لیبواسترونجیلوس داگلاسی ۱۵۳

۱۵۷	کودپوستوموم
۱۵۸	فیلاریا
۱۵۹	دیکلونما رنی
۱۵۹	میکروفیلاریا
۱۶۰	کاندیلرلاکروسکالی
۱۶۰	پایلیس اسکاریس
۱۶۱	سیاتوستوما کرم نای
۱۶۲	اکسیورونما توده‌های دیگر
۱۶۳	کرم کدو یا نواری شترمرغ
۱۶۴	کرم های چشم
۱۶۵	آکانتوسپالا
۱۶۵	انگلهای خارجی
۱۶۵	بندپایان انگلی
۱۶۵	شپش ها
۱۶۷	کک ها
۱۶۸	مگسهای هیپوبوسکید
۱۶۹	حشرات گزنده آزادپرواز
۱۶۹	مگسهای سیاه

۱۷۰	حشرات
۱۷۰	پشه ها
۱۷۰	جرب های ساقه پر
۱۷۱	گری
۱۷۱	کتونوکسی
۱۷۲	کنه های نرم
۱۷۲	کنه های سخت
۱۷۳	گزش کنه
۱۷۴	لنگش و فلجی
۱۷۴	تب خونریزی دهنده کریمه کنگو
بخش دهم	
سایر	
۱۷۹	مسمومیت در شترمرغ
۱۸۰	معاینات فیزیکی و آزمایشگاهی در شترمرغ
۱۸۴	بیهوشی در شترمرغ
۱۸۶	اعمال جراحی در شترمرغ
۱۸۹	ضمائم

پیشگفتار

امروزه علی رغم پیشرفت های چشمگیر در زمینه های مختلف هنوز گرسنگی و سوء تغذیه جوامع بشری را تهدید می نماید به طوری که رفع گرسنگی و سوء تغذیه از شاخص های توسعه ملی قلمداد می گردد. تأمین غذا و امنیت غذایی (food security) برای جمعیت روبه رشد کره زمین از مهمترین مسائل مجامع ملی و بین المللی است که خوشبختانه این مهم در قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، ... (ماده ۱۳۶) مدنظر قرار گرفته و حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام به منظور افزایش سهم آنها در سبد غذایی خانوار بعنوان یک اولویت در صدر برنامه ها قرار دارد. نقش پروتئین حیوانی در تغذیه انسان بسیار مهم و کمبود آن آثار فراوانی منجمه سوء تغذیه، عدم رشد کافی، کاهش مقاومت بدن در برابر بیماریهای عفونی، عقب ماندگی ذهنی و ... را بدنبال دارد.

در بین منابع تأمین پروتئین حیوانی، شتر مرغ اگر چه هنوز به جایگاه واقعی خود نرسیده و سهم قابل توجهی در سبد تغذیه ای ندارد، اما به دلیل ارزش غذایی بالا، خواص و محصولات متعدد آن پرورش دهندگان این پرنده و مصرف کنندگان گوشت و فراورده های آن در حال افزایش می باشند.

صرف نظر از قدمت توجه انسان به شتر مرغ و محصولات آن (۷۵۰۰ سال)، در یکصد سال گذشته کشورهای زیادی (بویژه کشورهای آفریقایی) به اهمیت پرورش و ارزش تولیدات این پرنده پی برده اند و حدوداً ۱۰۰ کشور به عنوان تولید کننده پوست و چرم شتر مرغ و حدود ۱۰ کشور تولید کننده اصلی گوشت شتر مرغ می باشند.

مختصری از مزایای گوشت شترمرغ و محصولات جانبی آن به شرح ذیل می باشد:

۱- کیفیت و مزیت گوشت از نظر کم بودن کلسترول و چربی، بالا بودن پروتئین و آهن در مقایسه با گوشت گوساله

۲- چرم نرم و با کیفیت فوق العاده و قابل قیاس با چرم تمساح و فیل، پره‌های زیبا با خاصیت الکترو استاتیک

۳- تخم شترمرغ با ارزش تغذیه بالا و کاربری پوست آن در صنایع دستی و تزئینی

۴- روغن و غضروف شترمرغ و کاربرد آن در صنایع بهداشتی و آرایشی

در کشور ما نیز مدتی است اشتیاق به پرورش شترمرغ در بین تولید کنندگان پدیدار شده و واحدها و مجتمع های پرورشی شکل گرفته و رو به توسعه می باشند.

یکی از مناطقی که حدوداً پانزده سال است پرورش شترمرغ در آن صورت می گیرد استان مرکزی است که تقریباً در تمام شهرستان ها واحدهایی با ظرفیت های متفاوت بویژه در مجتمع های پرورش شترمرغ ایجاد گردیده است.

با توجه به اینکه شترمرغ نیز مانند حیوانات دیگر در معرض بیماریها و عفونت های مختلفی می باشد مدیریت صحیح و بهداشتی و اقدامات پیشگیرانه و آشنایی با انواع بیماریها می بایستی در مراکز پرورشی لحاظ شود تا ضمن افزایش تولید پروتئین حیوانی با ارزش از مخاطرات بالقوه و بالفعل سرمایه دامی جلوگیری گردد.

فلذا منجلد پیش رو که مشتمل بر بخش های مختلف می باشد حاصل زحمات تعدادی از همکاران
پرتلاش دامپزشکی استان مرکزی بوده، که ضمن تقدیر از این عزیزان امیدوارم مورد استفاده و
بهره برداری همکاران، دانشجویان، پرورش دهندگان شتر مرغ در سراسر کشور واقع گردد.

دکتر سید سعید حسینی

مدیرکل دامپزشکی استان مرکزی

تابستان ۱۳۹۰

www.ketab.ir